

Bratislava 23.1.2020

Slovensko opäť kleslo v rebríčku vnímania korupcie Tresty za korupciu politikov naďalej obchádzajú

Podľa najcitovanejšieho svetového rebríčka vnímania korupcie od Transparency International **skončilo Slovensko v minulom roku na 59. mieste, o dve priečky nižšie ako v roku 2018 a až o päť miest horšie ako na začiatku volebného obdobia v roku 2016.** Slovensko dosiahlo 50 bodov zo sto možných, o bod menej pred štyrmi rokmi. Z krajín EÚ je za Slovenskom len päť krajín, a to Maďarsko, Grécko, Chorvátsko, Rumunsko a Bulharsko.

Z postkomunistických krajín je v rebríčku najlepšie Estónsko, celkovo na 18. mieste. Väčšina krajín východnej Európy si však postavenie medziročne pohoršila. Najviac klesli Rumunsko a Česká republika. Pozície si zhoršili všetci postkomunistickí susedia Slovenska.

Najčistejšími krajinami boli v minulom roku Dánsko a Nový Zéland. Naopak, ako najskorumpovanejšie boli vnímané Somálsko, Južný Sudán a Sýria. Dve tretiny štátov sveta má skóre menej ako 50 bodov.

Neúspešný boj proti korupcii v druhej polovici dekády potvrdzuje aj čerstvý výskum Transparency na základe verdiktov Špecializovaného trestného súdu. **Dve tretiny potrestaných prípadov sa týka malej korupcie do 500 eur, 40 % dokonca len do sto eur.** Navyše **celkový počet rozhodnutých prípadov v rokoch 2016-19 oproti obdobiu 2012-15 klesol o tretinu.** Výrazne klesol aj počet odsúdených politikov, sudcov, policajtov či prokurátorov. Kým v súčasnom volebnom období do októbra 2019 bolo takýchto len 12 prípadov, v tom minulom až 30.

Posledným prípadom, v ktorom boli na Slovensku odsúdení za korupciu politici, sa týka poslancov a starostu z obce Hodejov pri Rimavskej Sobote za skutok z roku 2014. Aj po tomto volebnom období tak ostáva v novodobej histórii Slovenska najvyššie postaveným voleným funkcionárom s trestom za korupciu ex-primátor Čadce Jozef Pohančénik za úplatok v hodnote 50-tisíc eur z roku 2005 (pri nástenkovom tendri sa korupciu nepodarilo preukázať, šlo o zneužitie právomoci verejného činiteľa, resp. machinácie v obstarávaní).

Na korupciu vo verejnom obstarávaní sa stále viac sťažujú podnikatelia. V nedávno zverejnenom špeciálnom prieskume Eurobarometer medzi manažérmi firiem až 52 % respondentov tvrdilo, že kvôli korupcii nevyhrali v posledných troch rokoch aspoň jeden tender na verejnú zákazku, čo je **najviac zo všetkých krajín EÚ.** Je to tiež o 12 percentných bodov viac, ako tomu bolo v roku 2017. Priemer EÚ je len 30 %. Zároveň podľa rovnakého prieskumu boli slovenskí podnikatelia zo všetkých najskeptickejší, že korupčné firmy budú u nás niekedy potrestané.

Rekordne vysoká nedôvera k polícii a justícii (prieskum Eurobarometra z konca roka 2019) ide ruka v ruke s **poklesom ochoty nahlasovať korupciu**. Kým v roku 2016 by to spravilo 40 % občanov, v decembri minulého roka by úplatkárstvo oznámilo podľa agentúry Focus len 33 % ľudí. Hoci parlament prijal novelu zákona na ochranu oznamovateľov korupcie, do praxe plnohodnotne neprešla kvôli nezvoleniu vedenia nového úradu ani rok po zmene zákona.

Jednou z mála dobrých správ je **pokles malej korupcie**. Podľa decembrového prieskumu agentúry Focus dalo úplatok vo verejných službách **len 10,4 % občanov Slovenska, čo je o tretinu menej ako v roku 2015** a celkovo ide o najnižšiu mieru malej korupcie od začiatku merania v roku 1999, keď si úplatkárstvo zažilo 40 % populácie. Jasne najbežnejšou skúsenosťou ľudí pri korupcii ostávajú úplatky v zdravotníctve, nasledujú s odstupom obecné úrady a polícia.

Napriek poklesu osobnej skúsenosti s korupciou však výrazne vzrástol podiel ľudí, ktorí korupciu považujú medzi tri hlavné problémy Slovenska, a to zo 23 % v roku 2012 na 40 % v minulom roku.

Zlepšenie postavenia Slovenska v rebríčku vnímania korupcie by mohlo nastať po zvolení dôveryhodných ľudí do čela prokuratúry a presvedčivé uzavretie politicky citlivých prípadov. Pomohla by aj celkovo vyššia transparentnosť vo výbere a výkone práce prokurátorov i polície ako aj sfunkčnenie nového úradu na ochranu tzv. whistleblowerov.

Gabriel Šípoš, riaditeľ Transparency International Slovensko

Kompletné výsledky celosvetového prieskumu vnímania korupcie nájdete na <http://cpi.transparency.org>

Výsledky analýzy rozsudkov korupcie, ktorú podporila Holandská ambasáda na Slovensku, nájdete na www.transparency.sk.

Kontakt: tis@transparency.sk, 0905 613 779